భద్రత

ధనలక్ష్మి అందంగా ఉండదని సుజాతకు అనుమానం కాదు నమ్మకమే! ప్రియుల భార్యలు అందంగా ఉంటారని ఆమె చదివిన నవలల్లో, కథల్లో ఎక్కడా లేదు. చదువూ, అందమూ, ఆరోగ్యమూ లేక పిల్లల కోళ్లలా ఉంటూ, చీటికిమాటికి అందరిమీదా అరుస్తూ, జుట్టు వేలిముడేసుకుని పొద్దస్తమానం ఏబ్రాసిలా వుండే భార్యలున్న భర్తలే బయట తనలాంటి అందమైన ఆడవాళ్ల కోసం వెతుకుతారని సుజాతకు ఎందుకోగానీ నమ్మకం.

అందుకే సుజాత రాజారావుని "మీ ఆవిడ అందంగా ఉండదా?" అనే ప్రశ్న అడగలేదు. అసలావిడ గురించి తెలుసుకోవాలని అనుకోలేదు.

రాజారావుకి తనంటే ఆకర్షణ ఉందని తెలిసినప్పటినుంచీ సుజాత ఆ ఆకర్షణను పెంచటానికి దోహదపడే పనులన్నీ చేసింది. అతను తనవైపుకి వేసే ప్రతి అడుగునీ గమనించి సానుకూలంగా మరో అడుగు ముందుకి వేసింది. అతనికి నలభై ఏళ్లనీ, పెళ్లయిందనీ, యిద్దరు పిల్లలనీ సుజాతకు తెలుసు. ఐనా సరే ఆమె అటువైపే నడిచింది. ముప్పయ్ ఐదేళ్ల జీవితంలో సుజాత యిలాంటి ఆకర్షణల నుంచి ఇరవైసార్లు సురక్షితంగా బైటపడింది. ఇరవయ్యొకటోసారి అలా బైట పడాలనిపించలేదామెకు.

"ఎందుకు బైటపడాలి?" అతనికి తనలాంటి అందమైన, చురుకైన, తెలివైన స్త్రీ కావాలి. ఆ స్త్రీ ప్రేమ కావాలి. అందుకే తనకు చేరువవుతున్నాడు. ఇన్నాళ్ల తన పతిలేని పాతివ్రత్యానికి ఏం మిగిలింది? కన్యగా పవిత్రంగా ఉన్నందుకు ఎవరు మెచ్చి మేకతోలు కప్పారు? రావల్సిన పుకార్లు రానే వచ్చాయి. పడవలసిన నిందలు పడనే పడింది. కార్చవల్సిన కన్నీళ్లు కార్చేసింది. ప్రేమ, ఒక మగాడితో సంబంధం, వీటి గురించిన అనుభూతులనూ, అనుభవాలనూ తనెందుకు నిరాకరించాలి? ఈ ఆలోచనతో సుజాత ఈసారి సందేహాలకు తావివ్వకుండా రాజారావుని తన జీవితంలోకి ఆహ్వానించింది.

ఈ సంబంధంలో ఉన్న సుఖం, సంతోషం ఎంత అని తనను తాను ప్రశ్నించుకోవాల్సిన రోజొకటి వస్తుందని సుజాతకు మనసులో ఓ మూల తెలిసి వున్నా ఆ రోజు ఇంత తొందరగా వస్తుందని మాత్రం అనుకోలేదు. ఒక మగవాడికి రెండో స్త్రీగా ఉండటంలో ఇంత క్షోభ ఉంటుందని సుజాత అనుకోలేదు. మొదటి రోజుల్లో చాలా సంతోషంగానే ఉండేది. రాజారావుని ఆకర్షించాననే గర్వం, కొత్త సంబంధంలోకి వెళ్లిన ఉత్సాహం సుజాతని సంతోష పెట్టాయి. రాజారావు తప్ప మరో ఆలోచన లేకుండా కొన్ని రోజులు గడిచిపోయాయి. అతను

కనిపించనంతసేపూ సుజాతకు అతనెప్పుడు కనిపిస్తాడా అన్న ఆలోచనే. దానితో మరింకో విషయం ఆమె మనసుకెక్కేది కాదు. క్రమంగా ఆ ఆలోచనతోపాటు అతనెప్పుడూ తన దగ్గరే ఎందుకుండడు అనే అసంతృప్తీ, అతని కోసం తను ఎదురుచూస్తున్నంతగా తన దగ్గరకు వచ్చే అవకాశం కోసం అతను ఎదురుచూస్తున్నాడా అన్న అనుమానం సుజాత మనసులో తీగ పాకినట్టు పాకటం మొదలెట్టి క్రమంగా పందిరిలా అల్లుకుపోయింది. అప్పటినుంచీ సుజాతకు ఏదో బాధ మనసుని తొలిచేస్తున్నట్టే వుండేది. రాజారావుకి తనూ, తన ప్రేమా అవసరం అన్న ధీమా తగ్గిపోయి క్రమంగా రాజారావూ, అతని గురించిన ఆలోచనలే సుజాతకు జీవనాధారం అయిపోయాయి. అయితే ఆ ఆలోచనల వల్ల ఆమె శక్తిహీనురాలైపోవటం తప్ప పిసరంత సంతోషంగానీ, బలంగానీ వచ్చేది కాదు.

చివరకు రాజారావు సుజాత దగ్గరకు తరచుగా రాలేకపోవటానికి చెప్పే కారణాల్లో ఒక్కటి కూడా నమ్మలేకపోయే స్థితికి వచ్చింది. అతను రానప్పుడల్లా పిల్లల అనారోగ్యమనీ, తన భార్య ధనలక్ష్మికి ఈ విషయం తెలిసినట్లుందనీ చెబుతుంటే సుజాత గుండె మండిపోయేది. తను ముఖ్యం కాదా ఇతనికి అనిపించి కన్నీరు కార్చేది. “అతను నా సొత్తు. నా దగ్గరే ఉండాలి. నా చేతులు దాటి పోగూడదు. ఎలా?” ఈ ఆలోచనలతో సుజాత బుర్ర పిచ్చెక్కిపోయేది.

అంతకుముందు తీరికి దొరికినప్పుడల్లా లైబ్రరీలకు వెళ్లే సుజాత బ్యూటీ పార్లర్‌కు వెళ్లసాగింది. స్నేహితులతో సినిమాలకూ షికార్లకూ వెళ్లటం మానేసింది. ఎప్పుడు రాజారావు వస్తాడో అని ఎదురుచూస్తూ యిల్లు కదలటమే మానేసింది. ఒక్కత్తే అయినా కాస్త విశాలంగా యింటిముందు తోట వున్న యిల్లు అద్దెకు తీసుకుని ఆ తోటనూ, యింటినీ అందంగా తీర్చిదిద్దే సుజాత వాటిని అశ్రద్ధ చేయసాగింది. రాజారావు వచ్చినప్పుడు ఎవరూ ఉండకూడదని స్నేహితులను తన యింటికి ఆహ్వానించటం, రకరకాల చర్చలతో కాలక్షేపం చెయ్యటం మానేసింది. స్నేహితుల పిల్లలతో ఆడుకోవటం, ఆ పిల్లలకు పాటలు నేర్పటం మానేసింది. వాళ్ల యిళ్లకు వెళ్లటమే తగ్గించేసింది. సమయమంతా రాజారావు గురించి ఎదురుచూడడానికో, బాధపడటానికో, అతనితో కలిసి గడపటానికో సరిపోతోంది. విశాలంగా విస్తరించుకుని రకరకాల సజీవ సంబంధాలతో కళకళలాడే సుజాత జీవితం క్రమంగా కుంచించుకుపోయి ఇంటికే పరిమితమైపోయింది. ఇంట్లో కూడా సంతోషంగా వుండే సమయం చాలా తక్కువయింది.

క్రమంగా సుజాతలో అశాంతి హెచ్చింది. రాజారావు తనకే దక్కాలనే పట్టుదల పెరిగింది. మొదట్లో తనేమాత్రం పట్టించుకోని, తన ఆలోచనల్లోకి రాని ధనలక్ష్మి యివాళ సుజాతకు ప్రత్యర్థి అయి కూచుంది. రాజారావు కంటే ధనలక్ష్మి గురించే ఎక్కువ ఆలోచించే స్థితికి వచ్చింది సుజాత. ఎలాగైనా ఆమెనుంచి రాజారావుని విముక్తం చెయ్యాలి. అక్కడ రాజారావుకేమీ సుఖం లేదు అనుకుంది. తను వండే వచ్చీరాని వంటకాలను కూడా ఆవురావురని తినే రాజారావుని చూస్తే ధనలక్ష్మి వండివార్చే ఇల్లాలుగా కూడా విఫలమయిందని అర్థమైంది. అన్ని రకాలుగా తనే రాజారావుని సుఖపెట్టగలిగినపుడు, సుఖపెడుతున్నపుడు అతను తన సొంతం ఎందుకు కాకూడదు?

ధనలక్ష్మి నుంచి విడాకులు తీసుకోమని మొదట కాస్త బెరుకుగా సందేహంగా అడిగిన సుజాత క్రమంగా అది తన హక్కన్నట్లు దబాయించి అడగటం మొదలెట్టింది. రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ సుజాత మాటలు రాజారావుకి సాధింపులుగా అర్థమవటం మొదలయింది. అతను చిరాకుపడేవాడు. సుజాత ఏడ్చేది. అతను వెళ్లిపోయాక అశాంతిపడేది. తన ఒంటరితనం మీద తనకే జాలి పుట్టుకొచ్చి కన్నీళ్లు కార్చేది. ఆ కన్నీళ్లు కారిన తర్వాత ముసురుపట్టిన మబ్బులా వుండే మనసుతో దయనీయంగా కనిపించేది. ఈ దిగులుతో క్రమంగా చిక్కిపోసాగింది.

ఈ పరిస్థితిని సుజాత స్నేహితులు గమనించారు. సుజాత దగ్గరి స్నేహితురాలు గీత ఒకరోజు వచ్చి అసలు విషయమేమిటో చెప్పమని పట్టుబట్టింది. సుజాత పరిస్థితి కూడా ఎవరో ఒకరితో చెప్పుకోనిదే ఇక భరించలేనట్టుగా ఉంది. అందుకే గీత వచ్చి "ఏంటి నీ దిగులు? ఏ రాజకీయ, ఆర్థిక సంక్షోభంలో చిక్కుకున్నావు?" అని గుచ్చిగుచ్చి అడుగుతుంటే దాచుకోలేక ఉన్నదున్నట్లు చెప్పేసింది. గీత తనను చెడామడా తిడుతుందనో లేకపోతే తనతోపాటు దిగులు పడటానికి సిద్ధమవుతుందనో అనుకుంది. గీత కాస్త కామన్‌సెన్స్ ఉన్న మనిషి. అందుకని సుజాత చెప్పింది శ్రద్ధగా విని, సుజాతకు కాస్త మనశ్శాంతిని ఇచ్చే మాటలు చెప్పాలని ఆలోచించింది. జరిగిందానికి తిట్టడంవల్ల ప్రయోజనం లేదు. ఇదిగో ఇక ఇలా చెయ్యి అని తనేదో తీర్పు చెప్పటం పద్ధతి కాదు అనుకుంది గీత.

"నువ్వు చాలా తెలివితక్కువగా ఉన్నావు" అంది.

"నిజమే" నిర్లిప్తంగా అంగీకరించింది సుజాత.

తను రాజారావుతో సంబంధం పెట్టుకోవటమే తెలివితక్కువతనం అనుకుంటోంది సుజాత ఆ క్షణాన. గీత అది పెద్ద తెలివితక్కువతనం కాదులే అంది.

"నువ్వు ఏ ఆకర్షణలకూ లొంగకుండా నిగ్రహంగా యోగినిలా ఉండలేదని కాదు నా బాధ. అట్లా ఉండటమే గొప్ప అని కూడా నేను అనుకోను. కానీ, రాజారావు నీ సొంతం కాలేదని నువ్వు బాధపడుతున్నావే – అది తెలివితక్కువతనం నా ఉద్దేశంలో. నీకున్న మిగిలిన అన్ని స్నేహానుబంధాల వంటిదే ఇది కూడా అనుకుంటే నీకీ బాధ తప్పేది గదా. నేను నీ స్నేహితురాలిని. నీతో కలిసి మాట్లాడటం బాగుంటుందనుకున్నపుడు వస్తాను. ఇద్దరం కలిసి ఎన్నో విషయాలు పంచుకుంటాం. నేర్చుకుంటాం. సరదాగానూ కాలం గడుపుతాం. ఇద్దరికీ హాయిగా సమస్య లేకుండా ఉన్నంతసేపే కలిసి గడుపుతాం. అలాంటి సంబంధమే రాజారావుది కూడా అనుకుంటే నువ్వు ఈ అశాంతి నుంచి బైటపడేదానివి. ఇప్పుడు చూడు నీకు ఇదివరకున్న అన్ని ఆనందాలూ పోయాయి. అతని ఆలోచన తప్ప మరోటి లేదు. జీవితం అశాంతిమయం చేసుకున్నావు. మనిషివి చిక్కిపోతున్నావు. ఒక వ్యక్తితో సంబంధం నిన్నిలా చేసిందంటే దానర్థం ఏమిటి? మనమొక స్నేహంలోనో, ప్రేమలోనో ఉన్నామంటే దాన్నుంచి మనకు గొప్ప ఆనందం కలగాలి. కష్టాలు వస్తే దాటొచ్చు. కానీ, అసలు మొత్తం అంతా అశాంతి, దుఃఖం అయిపోతే, ఆ సంబంధం మన జీవితాన్ని కాస్తన్నా విశాలం చెయ్యకపోతే, మన జీవితం కొత్త మార్పులతో

ఉత్సాహభరితం కాకపోతే ఆ సంబంధం గురించి తప్పకుండా ఆలోచించాలి. నీకు ఇంతకుముందున్న ఆత్మవిశ్వాసం పోయింది. నీకింతకుముందు ఏదో పోగొట్టుకుంటానేమోనన్న భయం లేదు. అసలయినా ఈ సంసారపు రొంపిలో చిక్కుకోకుండా నువ్వు హాయిగా బతుకుతున్నావని అసూయ పడుతుంటే నువ్వు ఆ రొంపి కోసం తాపత్రయపడుతున్నావు. నీ బాధ చాలా అర్థరహితం. ఆ రాజారావుకి పెళ్లయిందని తెలిసే అతన్తో సంబంధం పెట్టుకున్నావు గదా! అతను నీ సొంతం కావటమంటే చేతులారా ఎంతో బరువుని నెత్తికెత్తుకోవటమే, నీ కెందుకా బరువు? నాకర్థం కావటం లేదు?" గీత ఏకధాటిగా తను చెప్పాలనుకున్నదంతా చెప్పేసింది.

"నాకూ అర్థం కావటం లేదు. కానీ, రాజారావు నాకు సొంతం కావాలి. నా మనిషి కావాలి అనే కోరిక మాత్రం పాపం పెరిగినట్లు పెరిగిపోతోంది."

"అతనివల్ల పిల్లల్ని కనాలని..." సాలోచనగా చూసింది గీత.

సుజాత నవ్వేసింది.

"ఆ అవకాశం లేదు. అతను ఆపరేషన్ చేయించుకున్నాడు."

"మరి ఎందుకు కోరికోరి పెద్ద సుడిగుండంలోకి దూకుతున్నావు? అతను నువ్వే కావాలనుకుంటే విడాకుల కోసం పెద్ద యుద్ధం చెయ్యాలి. ఆ యుద్ధంలో వచ్చే కష్టనష్టాలన్నిటికీ నిన్నే బాధ్యురాలిని చేస్తాడు. నిన్ను నిందిస్తాడు. ఆ క్రమంలో మీ ఇద్దరి మధ్యా ఎడం పెరుగుతుందే కానీ, తరగదు. ఆ తర్వాత నువ్వతనికి పిల్లల నుంచి తనను దూరం చేసిన వాంప్‌లా కనపడతావు. పిల్లల్నీ అతనొదులుకోడు. పిల్లలెక్కడ దూరమవుతారో అనే భయంతో వాళ్లకు మరింత దగ్గర కావటానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఆ ప్రయత్నంలో నీకు బాగా దూరమవుతాడు. మీ సంబంధం తెగిపోక తప్పదు. అసలతనికి భార్యనుంచి విడిపోవటమే ఇష్టంలేకపోతే నీ సాధింపులు భరించలేక నీకు దూరమవుతాడు. అది నీకు సుఖమని నా ఉద్దేశమనుకో – నీ అంతట నువ్వు అతనికి బందీగా మారాలని కోరుకుంటున్నావు. అది నీకు అర్థం కావటంలేదు" అంటూ గీత చాలాసేపు గీతోపదేశం చేసి వెళ్లింది.

కానీ, బాగా కాలిన పెనంమీద పడిన నీటి చుక్కలా ఆ మాటలు సుజాత బుర్రకెక్కలేదు. సుజాత మనస్సు మాత్రం పొయ్యిమీద ఉన్న పెనంలాగే మండసాగింది. ఆ మంట ఇప్పట్లో చల్లారేది కాదు. ఆ మంట మండించుకోవటంలో తనేమన్నా సుఖం కనిపెట్టిందా అనే అనుమానం కూడా సుజాతకు వచ్చింది.

ఈ అనుమానంతో మనసు మరీ చికాకై సుజాత బిర్లామందిరానికి వెళ్లింది. దైవ దర్శనం, చల్లగాలి, ప్రశాంత వాతావరణం మనసుని కాస్తంత బాగు చేస్తాయని ఆశపడింది. కానీ, ఆశ ఫలించలేదు. దైవ దర్శనం ఏమీ ఉపయోగపడలేదు సరిగదా క్యూలో నుంచుని నుంచుని కాళ్లు పీకాయి. ఆ రోజు శనివారం అని గుర్తు లేనందుకు తనను తాను తిట్టుకుంటూ ఆ చికాకులో దేవుడిని సరిగా చూడనైనా చూడలేదు. చల్లగాలి సంగతి చూద్దామని పక్కనే ఉన్న మొక్కల దగ్గరకు వెళ్లి కూచుంది.

ఆ సాయంత్రం చాలామందికి చల్లగాలితో అవసరమున్నట్లుంది. ఆ ప్రాంతమంతా జనంతో సందడి సందడిగా వుంది. పిల్లలు తిరుగుతూ, ఆడుతూ పెద్దవాళ్ల మీద పెత్తనం చేస్తూ, వాళ్లను కంగారుపెడుతూ ఆనందిస్తున్నారు. ఆ పిల్లల్ని చూస్తుంటే సుజాత మనసు తేలికై అప్రయత్నంగా చిరునవ్వు పెదవుల మీద ప్రవేశం చేసింది. పరిసరాలన్నిటినీ పరికిస్తూ, మనుషులను పరిశీలనగా చూస్తూ తన సంగతి మర్చిపోవాలని చూసింది.

సుజాతకు నాలుగైదు అడుగుల దూరంలో ఇద్దరాడవాళ్లు కూర్చున్నారు. యిద్దరూ నిశ్శబ్దంగా ఏదో ఆలోచనలో మునిగినట్లు కూర్చున్నారు. అందులో ఒకామె చూస్తే మళ్లీ చూడాలనిపించేంత అందంగా వుంది. అందం అనే మాట సరికాదేమో చాలా హుందాగా ఉంది. చామనఛాయ, మెరుపుతో కూడిన కళ్లు, బొద్దుగా వుంది. పెద్ద జుట్టుని అందమైన ముడిగా చుట్టుకుంది. రెండుసార్లు ఆమెను పరిశీలనగా చూసి సుజాత మళ్లీ తన విషాదంలో తను పడిపోయింది. ఇంతకుమునుపైతే అలా తన దృష్టికి ప్రత్యేకంగా కనిపించిన వాళ్లను చాలాసేపు గమనించి వాళ్ల పోలికలను గుర్తుపెట్టుకుని తను వాళ్ల స్కెచ్‌లు గీయటానికి ప్రయత్నించేది. ఇప్పుడు పెన్సిల్ పట్టుకుని పది నెలలయింది.

రాజారావు చెప్పే కుంటిసాకులు తనెందుకు వినాలి. ఈసారి తాడోపేడో తేల్చుకోవాలి. తను ప్రేమగా కావిలించుకునే చేతుల్తో, ముద్దుపెట్టుకునే మూతితో ఆ ఏబ్రాసి భార్యను బాధ్యత కోసమైనా సరే ఎలా కావలించుకుంటాడు? ఎలా ముద్దు పెట్టుకుంటాడు? నన్ను ప్రేమిస్తున్నాడంటే ఇక అతను తన సొంతం. అట్లా కాకుండా తనెందుకు సహించాలి?

సుజాతకు తల్చుకుంటే దుఃఖం ఆగడం లేదు. కళ్లనీళ్లు పైకి రాకుండా విశ్వ ప్రయత్నం చేస్తోంది.

"ధనలక్ష్మీ! నువ్వు కూడా రాజారావులా మూర్ఖంగా ఉండకు. మనసు చిక్కబట్టుకో. కష్టాలు ఎలా వస్తాయో అలాగే పోతాయి. దేవుడిమీద భారం వేసి ఊరుకో. ధనలక్ష్మి ఎంతో అదృష్టవంతురాలని అందరూ అనుకుంటుంటే నీకి ఔడద వచ్చి పడిందేమిటి?"

సుజాతకు నాలుగైదు అడుగుల దూరంలో కూచున్న ఆ అందమైన ఆవిడతో పక్కావిడ మాట్లాడుతోంది.

ఆ మాటలు వింటున్నకొద్దీ సుజాత తల గిర్రున తిరుగుతోంది.

ధనలక్ష్మంటే ఈవిడా? రాజారావు భార్య ఈవిడేనా? ఇంత అందంగా, హుందాగా ఉంటుందా ఆ రాజారావు భార్య!

సుజాత కళ్లూ, మనసూ ధనలక్ష్మి పరం చేసేసి అట్లాగే చూస్తూండిపోయింది.

ఆ ఇంకొకావిడ మాటలు మానేసి వెళ్లటానికని లేచి నిలబడింది.

"నేను కాసేపు కూచుని వస్తాను. నువ్వు వెళ్లు వదినా" అంది ధనలక్ష్మి.

ఆ మాటల్లో నిదానమూ, పలికే తీరులోని సంస్కారమూ సుజాత దృష్టిని దాటిపోలేదు.

ఆ రెండో ఆమె వెళ్లిపోయింది. ధనలక్ష్మి ఒంటరిగా, విచారంగా కూచుని వుంది సుజాత లాగానే. సుజాతకు ఆమెనలాగే చూడబుద్ధేస్తోంది. క్రమంగా ఆమె కళ్లల్లో నీరు నిండి చెంపలమీదకు

జారింది. సుజాత తన చెంపలు తడిమి చూసుకుంటే తడిగా తగిలాయి. పదిహేను నిమిషాలలాగే ధనలక్ష్మిని చూస్తూ ఆమెతోపాటు తనకు తెలియకుండా కన్నీరు కార్చింది సుజాత.

ధనలక్ష్మి వెళ్లటానికి లేచింది సుజాత కూడా లేచి ఆమె వెనకే నడిచింది. ఈ ధనలక్ష్మి వెళ్లి బస్‌స్టాండ్‌లో నిలబడింది. సుజాత, ఆమె పక్కనే! బస్‌స్టాప్‌లో యిద్దరే ఉన్నారు.

ధనలక్ష్మి తనవంకే చూసేసరికి సుజాతకు ఒక్కసారి పెద్ద దడ వచ్చి తగ్గింది.

ఆ దడను జయించాలనే పట్టుదలకు ధనలక్ష్మిని పలకరించాలనే కోరిక తోడయింది. ఇక నిగ్రహించుకోలేక పలకరించింది సుజాత.

"మీరెక్కడికెళ్లాలి?"

"విజయనగర్ కాలనీ" ధనలక్ష్మి మర్యాదగా సమాధానం ఇచ్చింది.

సుజాతనూ అదే ప్రశ్న అడిగింది. సుజాత చెప్పింది.

సుజాత ఒక్కొక్కటే వివరాలు అడిగింది. ఆమె చెప్పింది. సుజాత వివరాలు తెలుసుకుంది. సుజాతకు పెళ్లి కాలేదని తెలుసుకుని "అదృష్టవంతులు" అంది.

"అదేంటి" అన్నది సుజాత కుతూహలంగా.

"పెళ్లయితే అన్నీ బాధలే" అంది దిగులుగా.

"మీ బాధేమిటి?" సుజాత చనువుగా అడిగింది.

"మా ఆయన్ని ఎలా చంపుదామా అని ఆలోచిస్తున్నాను. అంతకంటే పెద్ద బాధ ఇంకోటి చెప్పండి" దిగులుగా నవ్వింది.

"మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే మా యింటికి రాగూడదూ, ఈ పక్కనే" స్నేహంగా అడిగింది సుజాత.

సుజాతకు తన కళ్లలో స్నేహం చాలా తేలికగా పలుకుతుందనీ అవతలి మనిషిలో ఏ కొంచెం స్నేహ స్వభావం ఉన్నా తన కళ్లు వాళ్లని కదిలిస్తాయనీ తెలుసు. సుజాత నమ్మకం వమ్ము కాలేదు. ధనలక్ష్మి సుజాత ఇంటికి వచ్చింది. సుజాత యింటినీ, ఆ యింట్లో చీకూ చింతా లేకుండా బతుకుతున్న సుజాతనూ చూసి అసూయపడింది. ఆ సంగతి సుజాతతో కూడా చెప్పింది.

తర్వాత నెమ్మదిగా తనకూ, తన భర్త రాజారావుకూ వచ్చిన గొడవ చెప్పింది.

"ఏడాది నుంచీ ఏడ్చి ఏడ్చి విసుగు పుట్టింది. ఆ మనిషంటే విరక్తి వచ్చేసింది. పిల్లల కోసం కూడా యింక ఆలోచించాలనిపించటం లేదు. విడాకులిచ్చేస్తానని రేపోమాపో చెప్పేస్తాను."

"ఎందుకివ్వాలి మీరు విడాకులు? మీకేం తక్కువని? ఆయన మిమ్మల్ని బాధపెడుతున్నారు. ఆయన మీ హక్కు, మీ సొంతం. వేరే వాళ్లకు ఎందుకు వదుల్తారు?" సుజాత తనను తాను కంట్రోలు చేసుకోలేపోతోంది.

"నేనూ ఏడాది నుంచీ అలా అనుకునే పోట్లాడుతూ వచ్చాను. ఇంక ఓపిక లేదు. ఇట్లా పోట్లాడటంలోనే నా జీవితం తెల్లారుతుందని భయంగా ఉంది. మనుషుల్ని ఎవర్నయినా సొంతం

అనుకోకూడదేమో. పేగు తెంచుకు పుట్టిన పిల్లలే మన సొంతం కాకుండా పోతున్నారు. మూడు ముళ్లు వెయ్యటానికి లక్ష రూపాయలు తీసుకున్న మనిషి ఎలా సొంతమవుతాడు?" "లక్ష రూపాయలిచ్చారా?" సుజాత ఆశ్చర్యపోయింది. "లక్ష రూపాయలకు ఒక్క రూపాయి తక్కువైనా ఈ సంబంధం గురించి ఆలోచించవద్దన్నాడు మా మామగారు మా నాన్నతో. లక్ష రూపాయలు, స్కూటరు, బీరువా, డైనింగ్ టేబుల్, డబల్ కాట్స్ అన్నీ ఇస్తేగానీ తృప్తిపడలేదు. అంతా వ్యాపారం అనిపిస్తుంది ఇప్పుడాలోచిస్తే. ఆ వ్యాపారంలో అంతా లాభమే అనుకున్నాను. పూర్తిగా దివాళా తీశానని ఇప్పుడనిపిస్తోంది" తమాషాగా నవ్వింది.

"ఐతే ఏం చేస్తారిపుడు?"

ఆవిడకు తనెవరో చెప్పి రాజారావుతో తను తెగతెంపులు చేసుకుంటానని చెబుదామన్నంత ఆవేశం వచ్చింది సుజాతకు. కానీ చెప్పలేకపోతోంది.

"ఆయన్నుంచి విడిపోయి ఏదన్నా ఉద్యోగం చేసుకుని బతుకుదామనుకుంటున్నా. పిల్లల్ని ఏ హాస్టల్‌లోనన్నా చేరుస్తాను."

తనకేమయిందో సుజాతకు అర్థం కావటం లేదు. రాజారావు తన సొంతం ఔతాడన్న మాట స్వయంగా అతని భార్యే చెబుతుంటే తనకు ఆనందం ఎందుకు కలగటం లేదో, తన గుండె ఎందుకిలా నీరవుతోందో సుజాతకు అంతుబట్టడం లేదు.

"నేను బి.కామ్ ఫస్ట్ క్లాస్‌లో పాసయ్యాను. ఎక్కడన్నా ఉద్యోగం ఉంటే చూస్తారూ? టైపు కూడా వచ్చు. ఇప్పటికిప్పుడు స్పీడు కొట్టలేనేమోగానీ పది రోజుల్లో పికప్ చేయగలను."

సుజాతకు కన్నీళ్లు ఆగటం లేదు.

"అయ్యో! మీరెందుకు బాధపడుతున్నారు?" అంటూ ధనలక్ష్మి ఓదార్చింది. అప్పుడు కూడా సుజాత అసలు విషయం మాట్లాడలేకపోయింది. కాసేపుండి తన అడ్రస్ రాసిచ్చి వెళ్లిపోయింది ధనలక్ష్మి.

సుజాత వెంటనే వారం రోజులకు సరిపడా బట్టలు సూట్‌కేసులో సర్దుకుని గీతా వాళ్లింటికి బయల్దేరింది.

"రాజారావుని చూడను. చూడలేను. అతనిప్పుడు వస్తే ఎలా?" ఆటో ఎక్కి గీత యిల్లు చేరింది. గీత సుజాత చెప్పిన విషయం విని నిర్ఘాంతపోయింది.

"అన్నీ ఇలాంటి చిక్కులొస్తాయేంటి నీకు? రాజారావు బరువే ఒద్దని నేను చెబుతుంటే ఇప్పుడు వాళ్లావిడ బరువు మీద వేసుకొచ్చావు. నీకు సుఖపడే రాత లేదు" అని నిట్టూర్చింది గీత.

వారం రోజులపాటు రాజారావుని తప్పించుకుని తిరిగింది సుజాత. ఆఫీస్ ఫోన్‌లో కూడా దొరక్కుండా జాగ్రత్త పడింది. వారం తర్వాత ఆదివారం నాడు ఇంటికి వెళ్లింది. తీరిగ్గా ఇల్లు ఊడ్చుకుని, తుడుచుకుని స్నానం చేసింది. ఏ పని చేస్తున్నా సుజాతకు ఇప్పుడొకటే ఆలోచన. రాజారావుతో ఎంత తొందరగా, ఎంత తక్కువ కష్టంతో తెగతెంపులు చేసుకోవటమా అని. ఈ

ఆలోచనల్తోనే పాలు పొంగబెట్టింది. కూర మాడబెట్టింది. మాడిన కూరను పైపైన తీసి చిన్న గిన్నెలో వేస్తుండగా తలుపు తట్టిన చప్పుడయింది. వెళ్లి తలుపు తీస్తే ధనలక్ష్మి. సుజాతకు చాలా భయం వేసింది. ధనలక్ష్మి జీవితంలో కల్లోలం రేపింది తనేనని ఆమెకు తెలియటం అనే ఊహనే సుజాత భరించలేకపోతోంది.

సుజాత భయాలను పటాపంచలు చేస్తూ ధనలక్ష్మి స్నేహంగా నవ్వింది. సుజాత తెరిపిన పడ్డట్టయి ధనలక్ష్మిని లోపలికి ఆహ్వానించి కూర్చోబెట్టింది.

ధనలక్ష్మి తను రాజారావుని వదలి వెళ్లిపోతున్నాననీ, పిల్లల్ని రెసిడెన్షియల్ స్కూల్లో చేర్చాననీ, కొన్ని రోజులు పుట్టింట్లో వుండి ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు చేస్తాననీ చెప్పింది.

"ఆడవాళ్లు చాలా తెలివితక్కువగా ఉంటారనటానికి నేనే పెద్ద ఉదాహరణండీ. భర్తనుంచి విడిపోవాలనుకున్నప్పుడల్లా పిల్లల్ని రెసిడెన్షియల్ స్కూల్లో చేర్పించాలనుకుని మళ్లీ ఆ ఆలోచన రావటమే పాపంగా భయపడేదాన్ని. పిల్లలు హాస్టల్లో ఉండటం భయంకరమైన విషయంగా అనిపించేది. నిన్న నా పిల్లల్ని చేర్పించటానికి వెళ్లానా? ఎంతమంది పిల్లలో! అందులో విడాకులు తీసుకున్న తల్లిదండ్రుల పిల్లలు ముగ్గురున్నారు. అంతే. తల్లిదండ్రులు కలిసి ఉంటూ పిల్లల్ని హాస్టల్లో చేర్పిస్తున్నపుడు లేని గిల్టీనెస్ విడిపోయినపుడు చేర్పిస్తే ఎందుకుండాలో అర్థం కాదు. అక్కడ పిల్లల్ని చూశాక నా పిల్లలకు మంచి స్నేహితులు దొరుకుతారనిపించింది. నా గుండెల మీదనుంచి చాలా బరువు దిగిపోయింది. నాకు ఇక్కడగానీ, మా ఊర్లోగానీ ఉద్యోగం దొరికితే బాగుండు" అంటూ చాలా ఆత్మవిశ్వాసంతో మాట్లాడింది ధనలక్ష్మి.

ఆ ఆత్మవిశ్వాసం రాజారావు పరిచయం కాకముందు సుజాతలో ఉండేది. రాజారావు జీవితంలోకి వచ్చాక సుజాతకు ఎప్పుడూ భయమే. ఎప్పుడూ సందేహమే. ఎప్పుడూ భద్రత లేనితనమే.

ధనలక్ష్మిని చూస్తున్నకొద్దీ వీలైనంత తొందరగా రాజారావు నుంచి బైట పడాలనిపించింది సుజాతకు.

ధనలక్ష్మి వెళ్లిపోయిన మర్నాడు రాజారావుని కలుసుకుంది. భార్యతో తెగతెంపులైన విషయం చెప్పి సుజాతను సంతోషపెడదామని వచ్చిన అతనికి సుజాత చెప్పిన మాటలు పిడుగుపాటులా తోచాయి.

"నీ కోసం ధనలక్ష్మిని ఒదులుకుంటున్నాను" అన్నాడు సుజాత మాటల్ని నమ్మలేనట్లు.

"ఎవరు ఎవరిని వదిలారో తెలుసులే" అనుకుంది సుజాత మనసులో. పైకి మాత్రం ఆ విషయం తనకనవసరమంది. రాజారావుకి బాగా కోపం వచ్చింది. బెదిరించాడు. సుజాతకూ, తనకూ మధ్య జరిగింది అందరిలో ప్రచారం చేసి అల్లరి చేస్తానన్నాడు. ఆఫీసులో, స్నేహితుల్లో సుజాత తల ఎత్తుకోకుండా చేస్తానన్నాడు. సుజాత "నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు చేసుకో"మంది.

"నేను పోగొట్టుకున్న స్వేచ్ఛను, నామీద నాకున్న నమ్మకాన్ని పొందటానికీ, ఇన్ సెక్యూరిటీ నుంచి బైటపడటానికీ మూల్యం చెల్లించాల్సి వస్తే చెల్లిస్తా. కానీ, నీ బంధంలో చిక్కుకుని

జీవితాంతం ఆ బంధం ఎక్కడ తెగుతుందోననే భయంతో బతకటానికి సిద్ధంగా లేను" అని గట్టిగా చెప్పింది.

సుజాత మాటలు రాజారావుకి అర్థం కాలేదు. బహుశా ఆడవాళ్లకు తాము భద్రత కల్పిస్తున్నామనే భ్రమలో ఉన్న మగవాళ్లెవరికీ సుజాత మాటలు అర్థం కావు. అలాగే మగవాడివల్లే భద్రత కలుగుతుందని అనుకునే ఆడవాళ్లకీ అర్థం కావు. సుజాత అనుభవం సుజాతకీ పాఠం నేర్పింది. అది అందరికీ అర్థమవటం కష్టమే.

సుజాతకు ఆ నెలంతా చికాకుగానే గడిచిందిగానీ, రాజారావు బెడద వదిలింది. పాపం అతని దృష్టిలో రెంటికీ చెడ్డాడు. ఆ ఊరినుంచి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించుకుని వెళ్లాడు.

ఎప్పుడన్నా సుజాత "పాపం రాజారావు" అనబోతే గీత అడ్డుపడి,

"మగాడి గురించి ఎందుకే అంత జాలిపడతావు? అతని వక్షస్థలం మీద తలవాల్చి అతని బాహువుల్లో భద్రత పొందటానికి లక్ష రూపాయలతోసహా రావటానికి మళ్లీ ఓ అబల సిద్ధంగానే ఉండి ఉంటుంది" అనేది.

"ఈ సారన్నా కట్నం లేకుండా ఏ పేదింటి పిల్లనో చేసుకుని బుద్ధిగా ఉంటే పోతుందిగా" అనేది సుజాత.

"మళ్లీ నువ్వు ఆ పేదింటి పిల్ల భారాన్ని కూడా నెత్తిన వేసుకుందామని ఆశపడుతున్నావా?" అని నవ్వేది గీత.

గీతా, సుజాతా కలిసి ధనలక్ష్మికి ఒక ఉద్యోగం చూశారు. ధనలక్ష్మి తన తల్లిదండ్రులను ఒప్పించి వచ్చి ఆ ఉద్యోగంలో చేరింది. ఇద్దరాడవాళ్ళు స్వంతంగా నడుపుతున్న వర్కింగ్ ఉమెన్స్ హాస్టల్లో చేరింది. సుజాత ప్రతి ఆదివారం ధనలక్ష్మి దగ్గరకు వెళ్లేది. ఇద్దరూ కలిసి పిల్లల దగ్గరకు వెళ్లేవాళ్లు. వాళ్లను తీసుకుని సినిమాకో, పార్కుకో వెళ్లేవాళ్లు. ధనలక్ష్మి చాలా స్నేహశీలి. ఆమెతో స్నేహం సుజాతకు ఎంతో హాయిగా ఉంది.

ధనలక్ష్మికి వెయ్యి రూపాయల జీతం వచ్చేది. తను హాస్టల్‌లో కట్టి, పిల్లల ఫీజులు కట్టి డబ్బుకి చాలా ఇబ్బంది పడేది. కోర్టులో కేసు తేలేవరకూ రాజారావు డబ్బు ఇవ్వనన్నాడు. అప్పటివరకూ తన పిల్లలు ఏం తింటారనుకున్నాడో. అంత కఠినంగా మగవాళ్ల మనసులెలా ఉంటాయా అని ఆశ్చర్యపోయేవాళ్లు. పిల్లలు హాస్టల్లో బాగానే వుంటున్నా వాళ్ల గురించి దిగులుతో ఉండేది ధనలక్ష్మి.

ధనలక్ష్మికి యింకాస్త మంచి ఉద్యోగం దొరుకుతుందేమోనని సుజాత చూస్తుండగా ఒకరోజు ధనలక్ష్మి వచ్చి తను ఉద్యోగం మానేస్తున్నానని చెప్పింది, సుజాత ఆశ్చర్యపోతుండగా–

"నేనే ఒక వర్కింగ్ ఉమెన్స్ హాస్టల్ నడుపుదామనుకుంటున్నాను" అంది.

ఇపుడు తనుంటున్న హాస్టల్‌లో వందమంది ఉంటున్నారు. దీన్ని నడిపేది యిద్దరు ఆడవాళ్లు. వాళ్లకు నెలకు పదివేలు మిగులుతున్నాయి. తను యాభై మందితో మొదలుపెడితే బాగుంటుందని తన ప్లానంతా చెప్పింది. సుజాతకు చాలా ఉత్సాహం వచ్చింది. గీతతో కూడా

చెప్పారు. ముగ్గురూ కలిసి ఇల్లు వెదికారు. డబ్బు అప్పు తెచ్చారు. కావాల్సినవన్నీ కొన్నారు. చక్కగా పబ్లిసిటీ యిచ్చారు. ముగ్గురి బుర్రలూ చురుకుగా పనిచేశాయి. తమ శక్తులన్నీ అందులో పెట్టారు. మొదటి నెలలో ఇరవై మంది అమ్మాయిలు చేరారు. మూడో నెలకు డెబ్బైయి మంది అయ్యారు. ఇక చోటులేదని ఎవరినీ చేర్చుకోలేదు.

ధనలక్ష్మిలో సామర్థం అంతా ఆమె హాస్టల్ నడిపించే తీరులో తెలిసింది సుజాతకు. అంతమందిని ఒప్పిస్తూ, మెప్పిస్తూ హాస్టల్ నడపటం తేలిక కాదు. సుజాత కూడా ఇల్లు ఖాళీ చేసి హాస్టల్లో చేరింది. ధనలక్ష్మి చేతి వంట తింటున్నపుడు మాత్రం సుజాతకు రాజారావు మీద జాలి ముంచుకొచ్చేది. బాధ్యత లేకుండా ప్రవర్తించి ఎంత కోల్పోయాడో గదా అనిపించేది.

చూస్తుండానే వర్కింగ్ ఉమెన్స్ హాస్టల్ పెట్టి సంవత్సరం గడిచింది. సుజాత, ధనలక్ష్మి, గీతల మధ్య స్నేహం బలపడింది. సుజాతకు అపుడపుడూ తనెవరో ధనలక్ష్మికి చెప్పాలనే కోరిక బలంగా పుట్టేది. కానీ, చెప్పగలిగేది కాదు. చివరికి ఆ రోజు రానేవచ్చింది. ధనలక్ష్మి కూతురు పుట్టినరోజుని హాస్టల్లో అందరూ కలసి చాలా వేడుకగా చేశారు. ధనలక్ష్మికి చాలా సంతోషంగా ఉంది. ఆమె బ్యాంక్ ఎకౌంట్ పెరుగుతోంది. పిల్లల్ని హాస్టల్ నుంచి తెచ్చి తనదగ్గరే పెట్టుకుంది. వాళ్లు తల్లిని చూసి గర్వపడుతున్నారు. మరి ఆమెకు సంతోషంగాక ఏముంటుంది?

ఆ రోజు రాత్రి అంతా సద్దుమణిగాక ఆమె సుజాత గదిలోకి వచ్చింది.

"ఇదంతా నీ మూలంగానే. నేనీనాడు యింత సంతోషంగా, హాయిగా ఉన్నానంటే నువ్వే కారణం" అని కళ్లనీళ్లు పెట్టుకుంది. సుజాతకు అసలు విషయం యింక దాచాలనిపించలేదు.

"రాజారావుకీ నీకూ గొడవలు రావటానికి కారణం నేనే. కానీ, ఆ రోజు నిన్ను చూశాక, నీ మాటలు విన్నాక నాకు రాజారావుతో సంబంధం మీద ఆసక్తి పోయింది. అతనితో తెగతెంపులు చేసుకున్నాను" జరిగిన విషయమంతా చెప్పింది సుజాత. ధనలక్ష్మి నివ్వెరపాటు క్రమంగా తగ్గి నవ్వులోకి వచ్చింది. అంతా విన్నాక హాయిగా నవ్వేసింది. తల్చుకుని తల్చుకుని నవ్వింది.

"మీ మధ్యలోకి నేను రాననీ, నువ్వు రాజారావుతో కలిసి వుండమనీ చెబుదామా అనుకున్నాను. కానీ, నేను తెగతెంపులు చేసుకున్న తర్వాత అతను నీ దగ్గరకు వస్తాడు. అపుడు నువ్వే తేల్చుకుంటావనుకున్నాను. నా ప్రమేయం ఒద్దనుకున్నాను" అంది సుజాత. ధనలక్ష్మి జీవితంలో కల్లోలం సృష్టించినందుకు క్షమాపణ అడుగుతుంటే ధనలక్ష్మి ఆపేసింది.

"నువ్వు చాలా మేలు చేశావని అంటుంటే నమ్మవేం?"

"ఏం మేలు? నీ జీవితం చిందరవందర అయిపోలేదూ? నువ్వు ఒక్కదానివీ ఏ అండా లేకుండా నిస్సహాయంగా నిలబడాల్సి వచ్చిందిగదా!" సుజాత ఆలోచనగా అంది.

ధనలక్ష్మి నిండుగా నవ్వింది.

"చిందర వందర, నిస్సహాయం! నిజంగానే రాజారావు నుంచి విడిపోక ముందు నా జీవితం చిందరవందరగా ఉండేది. అప్పుడే కాదు. అసలు ఊహ వచ్చినప్పటినుంచీ, పెళ్లికాక ముందునుంచీ నా జీవితాన్ని ఏం చేసుకోవాలో తెలియక చిందరవందరగా, గందరగోళంగా

చేసుకునేదాన్ని. ప్రతిదానికీ నిస్సహాయంగా ఎవరో ఒకరివంక చూసేదాన్ని. నా కోసం వాళ్లు ఆలోచించాలనీ, వాళ్లు నిర్ణయాలు తీసుకోవాలనీ అనుకోవటం, మళ్లీ అవి నచ్చక బాధపడడం. నాకిష్టం లేదని చెప్పలేక, చెప్పినా వినేవారు లేక నిజంగా అయోమయంగా వుండేది జీవితం. యివాళ నేనున్నంత సంతోషంగా, గర్వంగా ఎప్పుడూ లేను. నా పెళ్లప్పుడు నేనెంత టెన్షన్‌తో, దిగులుతో ఉన్నానో తెలుసా? కట్నం, లాంఛనాలు యిచ్చేదాకా ఆ దిగులు. అతని పద్ధతులన్నీ తెలుసుకుని వాటికలవాటుపడి అవి చాలా గొప్పవని నమ్మటానికి ఎంత స్ట్రగుల్ పడ్డానో చెప్పలేను. ఆ తర్వాత ప్రతిదానికీ అతనివంక చూడటం, అతని పర్మిషన్ అడగటం, అతనికెక్కడ కోపం వస్తుందోనని అనుక్షణం హడలిపోడం, ఆ తర్వాత అతన్ని పోగొట్టుకుంటానేమోననే భయం. ఏ రోజూ కంటినిండా నిద్ర లేదు. అతనితో విడిపోదామని నిర్ణయించుకున్న రోజునే మళ్లీ నేను మనిషినవటం మొదలుపెట్టాను. ఇవాళైతే నాకు ఏ ఇన్‌సెక్యూరిటీ లేదు. నిజంగా ఎంత సంతోషంగా ఉన్నానో? అంతటికీ కారణం నువ్వే అనుకుంటే నిజంగా నీమీద ప్రేమ పెరిగిపోతోంది" అంటూ సుజాతను దగ్గరకు తీసుకుంది ధనలక్ష్మి. తమ జీవితాలకు తామే కర్తలమని తెలుసుకోవటం వల్ల వచ్చిన భద్రతాభావం వాళ్లిద్దరి మనసుల నిండా నిండింది.

❖